

mistænkeliggøre disse. Jeg kunde tænke mig, at det er den Bevægelse, som synes at være oppe mellem Husmændene til selv at danne Foreninger, som har givet det ærede Medlem Stødet til at tage fat paa den Maade, som han har gjort, men jeg vil dog sige, at jeg tror, at det ærede Medlem skyder forbi, naar han tror, at han ved en Tale som den, han holdt i Lørdags, kan gøre et væsentligt Indtryk. Jeg tror ikke, at det ærede Medlem vil formaa at bringe en Adskillelse i Stand mellem Landbrugerne — hvilke Midler det ærede Medlem end vil anvende, tror jeg ikke, at det vil lykkes ham. Den Bevægelse, som er oppe blandt Husmændene, se Landboforeningerne ikke paa med mistænksomme Blikke, tværtimod, vi glæde os over, at der er kommet en saadan Bevægelse op, idet vi haabe, at den vil tage en saadan Retning, at den vil fremme Samarbejdet mellem alle Landbrugere. Det er de gode Landboforeningers Pligt — og jeg tør sige, at denne Pligt opfyldes af saa godt som alle Landboforeninger — at søge at samle Landbrugerne saa meget som muligt til fælles Virken. Naar der nu kommer Stemmer frem som det ærede Medlems, som tværtimod at samle søger at adskille, saa tror jeg alligevel, at disse Stemmer ville klinge saa falsk ude paa Landet, at de ikke ville have nogen som helst Virkning. Jeg tror, at man vil sige, at de københavnske Agitatorer, som søge at bringe Ufred mellem Landbrugerne, gøre et daarligt Arbejde og ikke ville Landbrugets Tarv. Jeg kender vist Forholdene ude paa Landet vel saa godt som det ærede Medlem, og jeg tror ikke, at han skal formaa at skille os ad.“

Jeg skal ikke fortsætte, ellers turde det blive for langt. Men naar det ærede Medlem insinuerede, at jeg havde rettet et Angreb paa denne Bevægelse mellem Husmændene, er det ganske forkert, og det maa det ærede Medlem ogsaa indrømme. Jeg har tværtimod udtalt og udtalt det flere Gange, at jeg sympatiserer med den Bevægelse og mener, at det er alle gode Landboforeningers Pligt at se paa den med velvillige Blikke og gøre sit til, at den kommer til at gaa i den rigtige Retning. Hvad i al Verden skulde foranledige os til at tænke og handle anderledes? D'Hr. herinde i Byen skulle ikke formaa at vende os. Vi skulle ude paa Landet blive ved, som vi hidtil have gjort, at søge et godt Samarbejde med Husmændene, og hvor megen Agitation, d'Hr. Københavnerne end ville føre ude paa Landet, skal det ikke

lykkes dem at faa etableret Strid imellem de større og de mindre Landbrugere. Jeg kender Forholdene derude langt bedre end det ærede Medlem. Det ærede Medlem for Københavns Amts 2den Valgkreds er jo bosiddende i København. Hans Hovedgerning er i København, og hans Hovedinteresse er her inde. Hans offentlige Arbejde gælder hovedsagelig København og i Virkeligheden slet ikke Landet. Derfor har jeg langt bedre Adgang til at kende Forholdene ude paa Landet end det ærede Medlem, og jeg er i Stand til at sige med nogen Vægt, at Forholdet mellem de større og de mindre Landbrugere er saa sandt ikke daarligt, og det skal heller ikke lykkes det ærede Medlem at gøre det daarligt.

Jeg har i en lang Række af Aar arbejdet i Landboforeningernes Tjeneste. Da jeg tog dette Arbejde paa mig, var min første Udtalelse til Medlemmerne den, at min Hovedopgave skulde være at samle alle dem, der havde Interesse for Landbruget, enten de vare større eller mindre Landbrugere, til et enigt Arbejde, og jeg tør sige, at i al den Tid, jeg har haft med denne Sag at gøre, have mine Bestræbelser gaaet i den Retning. Jeg tror ikke, man ovre i vor Egn vil høre mange Stemmer om, at jeg skulde have forsømt min Pligt i den Henseende.

Husmandsbevægelsen er jo en ganske naturlig Bevægelse. Det er en Fortsættelse af den Bevægelse, som har fundet Sted i det sidste Aarhundrede. Det ærede Medlem ved vist ogsaa meget godt, hvorledes denne Bevægelse begyndte, for om end det ærede Medlem ikke har taget praktisk Del i Arbejdet paa Landet, har han dog vel læst en Del derom og derved skaffet sig nogen Oplysning. (*K. M. Klausen*: Har De selv taget praktisk Del i Arbejdet?) Ja, og det alvorligt, for det har været min Hovedgerning. (*K. M. Klausen*: Har De brugt Spaden?) Det har jeg ogsaa gjort. Jeg har i mine unge Dage gaaet med Spaden, og jeg har ogsaa haft fat paa Skovl, Hakke og Greb og gjort mit Arbejde lige saa vel som andre Landmænd og i alt Fald haft med langt mere Arbejde af den Slags at gøre end det ærede Medlem. Inden for Landboforeningerne maa man nødvendigvis holde paa Samarbejdet, og det var allerede klart den Gang, Landboforeningernes Virksomhed begyndte. Det var i 1807 eller maaske 1804, at de første Landboforeninger bleve dannede, og de dannedes i det væsentlige af de store Ejendomsbesiddere, Proprietærerne og Præsterne. Dette Forhold holdt sig gennem en lang